

دیجیتالی شدن حقوق قرارداد بیمه

تأملاتی مقدماتی با تأکید ویژه
بر تعهد بیمه‌گر به دادن مشورت

بیوتر درشکیویچ

استاد حقوق خصوصی

گروه حقوق خصوصی، دانشگاه جاگولینیان (لهستان)

مترجمان

دکتر ماشاءاله بناء نیاسری

مشاور حقوقی و داور تجاری

ندا نوری

کارشناس ارشد حقوق تجارت بین‌المللی

دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوق

تهران - ۱۴۰۰

سرشناسه

ترشکیویچ، پیوتر

Tereszkiewicz, Piotr

عنوان و نام پدیدآور

دیجیتالی شدن حقوق قرارداد بیمه: تأملاتی مقدماتی با تأکید ویژه بر تعهد بیمه‌گر به دادن مشورت/

پیوتر درشکیویچ؛ مترجمان ماشاءاله بناء نیاسری، ندا نوری.

مشخصات نشر

تهران: موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری

۵۶ ص.

شابک

۹۷۸-۶۰۰-۴۷۵-۱۴۴-۵

وضعیت فهرست‌نویسی

قیپا

یادداشت

"InsurTech: A Legal and Regulatory View, کتاب حاضر ترجمه فصل ششم از کتاب

"2020 است.

یادداشت

کتابنامه.

عنوان دیگر

تأملاتی مقدماتی با تأکید ویژه بر تعهد بیمه‌گر به دادن مشورت.

موضوع

حقوق بیمه

موضوع

Insurance law

موضوع

بیمه -- نوآوری

موضوع

Insurance -- Technological innovations

موضوع

بیمه‌نامه‌ها

موضوع

Insurance policies

شناسه افزوده

بناء نیاسری، ماشاءاله، ۱۳۵۷ - مترجم

شناسه افزوده

نوری، ندا، مترجم

رده بندی کنگره

KMH۹۹۸

رده بندی دیویی

۳۴۶/۵۵۰-۵۶

شماره کتابشناسی ملی

۸۷۰۴۰۴۷

با مراجعه به فروشگاه اینترنتی شهر دانش از مزایای خرید آنلاین و تخفیف ویژه برخوردار شوید

www.shahredanesh.com

عنوان:

دیجیتالی شدن حقوق قرارداد بیمه: تأملاتی مقدماتی با تأکید ویژه

مؤلف:

پیوتر درشکیویچ

مترجمین:

دکتر ماشاءاله بناء نیاسری - ندا نوری

ناشر:

مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش

ویراستار و صفحه‌آرا:

سودابه رسولی

طراح جلد:

زهره کریمی

نوبت چاپ:

اول

تاریخ چاپ:

۱۴۰۰

شمارگان:

۲۰۰

شابک:

۹۷۸-۶۰۰-۴۷۵-۱۴۴-۵

بهاء:

۳۵,۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است.

تهران - خیابان کریمخان زند - خیابان سنایی - خیابان نهم - خیابان گیلان - پلاک ۵

کد پستی ۱۵۸۵۷۴۳۱۱۱ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵/۴۵۳۹ تلفن: ۸۸۱۱۵۸۱ نمابر: ۸۸۱۱۵۸۰

Website: <http://www.sdil.ac.ir> Email: publication@sdil.ac.ir

به نام خداوند جان و خرد

سخن ناشر

توسعه ادبیات حقوقی در هر کشور، نقش مهمی در پیشرفت نظام حقوقی آن کشور ایفاء می‌نماید. اندیشمندان و پژوهشگران دنیای بیکران حقوق که شیفته نظم‌اند و سرباز عدالت، آموزه‌های علمی و تجربیات عملی خویش را به جامعه حقوقی عرضه می‌دارند تا بتوانند در تثبیت و تنویر نظم اجتماعی و استقرار عدالت و اصلاح و پیشرفت کشور سهمیم گردند.

قانونگذار فهیم و آگاه، هیچ‌گاه در مقام تهیه پیش‌نویس و مهیا شدن جهت وضع قانون، خود را بی‌نیاز از ادبیات و دکترین حقوقی کشور و مشورت با خبرگان نخواهد یافت و هیچ‌گاه مصوبات قبلی خویش را دائمی و مصون از نقد و اصلاح قلمداد نخواهد نمود. قضات متخصص و عدالت‌پیشه نیز نقد علمی و منصفانه آرای خود را مایه تکامل و پیشرفت می‌دانند.

دانشکده‌های حقوق که به مأموریت خطیر تربیت قضات، وکلا، مشاوران حقوقی، سردفتران، پژوهشگران و اساتید حقوق و فقه همت می‌گمارند علاوه‌بر اینکه از آموزه‌های علمی و قضایی کشور بسیار بهره می‌برند، متقابلاً رسالت مهمی در غنی‌سازی ادبیات و دکترین حقوقی کشور برعهده دارند.

کشور ایران به‌ویژه در دو دهه اخیر پیشرفت قابل‌توجهی در توسعه کمی ادبیات حقوقی کشور را شاهد بوده است. تعداد کتب و نشریات حقوقی منتشره در کشور طی بیست سال اخیر، به نسبت گذشته به‌مراتب افزایش یافته است. این دستاورد را باید به فال نیک گرفت و امیدوار بود که این پیشرفت کمی به همین میزان با توسعه‌ای کیفی در بارور شدن دکترین حقوقی موردنیاز کشور همراه باشد و با احترام به حقوق مالکیت فکری دیگران انتشار یابد.

انتشارات مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش که همواره سعی داشته است علاوه‌بر انتشار آثار حاصل از تحقیقات پژوهشکده حقوق، به‌صورتی هدفمند و با ارزیابی علمی به گزینش و چاپ و انتشار کتاب‌های حقوقی در حوزه‌ها

و موضوعات مورد نیاز جامعه حقوقی کشور مبادرت ورزد، زحمات جناب آقای دکتر ماشاءاله بناء نیاسری و سرکار خانم ندا نوری در ترجمه کتاب دیجیتال‌سازی شدن حقوق قرارداد بیمه: تأملاتی مقدماتی با تأکید ویژه بر تعهد بیمه گر به دادن مشورت را ارج نهاده، امیدوار است این کتاب مورد استقبال جامعه حقوقی کشور و مورد استفاده متولیان امر قرار گیرد.

وحید اشتیاق

فهرست مطالب

.....	سخن ناشر	۵
.....	فهرست مطالب	۱۱
.....	یکم. مقدمه	۱۲
.....	دوم. نمونه‌هایی از محصولات نوین بیمه‌ای	۱۴
.....	سوم. اصلاحات حقوق قرارداد بیمه	۱۶
.....	چهارم. نمونه‌هایی مهم از «فردی‌سازی» در حقوق بیمه	۱۹
.....	۱. تعهد متقاضی بیمه به افسای اطلاعات	۱۹
.....	۲. تعهدات فردی‌شده به دادن هشدار و مشورت	۲۱
.....	پنجم. سیر تحول و تکامل تعهد به دادن مشورت با تأکید ویژه بر عرضه	
.....	بر خط محصولات بیمه‌ای	۲۴
.....	۱. دایرکتیو شماره ۹۲/۲۰۰۲/یس راجع به واسطه‌گری بیمه	۲۴
.....	۲. دیجیتالی شدن بیمه و دایرکتیو راجع به واسطه‌گری بیمه	۲۶
.....	۳. نمونه حقوق آلمان	۲۸
.....	۴. اصول حقوق اروپایی قرارداد بیمه	۳۲
.....	۵. دایرکتیو عرضه بیمه	۳۸
.....	الف. رویکرد مقررات‌گذارانه دایرکتیو عرضه بیمه	۳۹
.....	ب. کنکاش و جستجو و دادن هشدار پیش‌قراردادی	۴۳
.....	ج. دادن مشورت و الگوهای بازرگانی رقیب	۴۵
.....	د. ارزیابی مقدماتی دایرکتیو عرضه بیمه با نگاهی به دیجیتالی شدن	۴۶
.....	ششم. نتیجه‌گیری	۴۹
.....	فهرست منابع و مآخذ	۵۱

یکم. مقدمه

دهه‌ها یا حتی قرن‌هاست که صنعت بیمه تغییر قابل‌توجهی را به خود ندیده است. به همین‌سان، حقوق قرارداد بیمه نیز به تدریج توسعه و تکامل یافته، چراکه این حقوق ناگزیر نبود با چالش‌های غیرمنتظره تغییر ناگهانی واقعیت دست‌وپنجه نرم کند. از آغاز سده بیست و یکم، حقوق و روش بیمه دو تحول و پیشرفت مهم را شاهد بوده است: یکی ظهور و پیدایش فناوری کلان‌داده‌ها، و دو دیگر اصلاحات شایان توجه در حقوق قرارداد بیمه.

پیشرفت‌های جدید فناوریانه رفته‌رفته دست‌به‌کار آن شده است که فعالیت بازرگانی بیمه را عمیقاً تغییر دهد. تمام مراحل زنجیره ارزش بیمه (طراحی محصول، بازاریابی و توزیع، بیمه‌گری و قیمت‌گذاری، خدمات پس از فروش و مدیریت قرارداد و مدیریت ادعاهای غرامت) از نوآوری برخاسته از فناوری در بیمه تأثیر می‌پذیرند (اینشورتک، ایوپا، ۲۰۱۷ الف).^۱ اولاً، محصولات بیمه‌ای به‌نحو روزافزونی به شکل برخط (آنلاین) خریداری می‌شوند. مطابق داده‌های موجود صنعت بیمه، بیش از چهار درصد محصولات بیمه‌ای به‌زودی به شکل برخط (آنلاین) خریداری خواهند شد.^۲ تجزیه و تحلیل تخصصی نهادهای ناظر صنعت بیمه نشان می‌دهد که چهار درصد از مشتریان در بریتانیا ترجیح می‌دهند محصولات بیمه‌ای و سرمایه‌گذاری را به شکل برخط (آنلاین) خریداری کنند، و تنها بیست و یک درصد از مشتریان ترجیح می‌دهند این محصولات را برخط (آنلاین) نخرند.^۳ اول از همه، طبق نظرسنجی مؤسسه گالوپ، «تسل هزاره‌ها»

1. EIOPA (2017a).

2. Capgemini (2017).

3. EIOPA (2017b), p. 80.

یعنی، متولدین اواخر هزاره قبل و متولدین هزاره جدید^۴ به احتمال بیشتر بیمه‌نامه‌ها را به شکل برخط (آنلاین) می‌خرند، به‌جای اینکه از طریق یک نماینده بیمه خریداری کنند.^۴ این بدان معناست که طبقه قابل‌توجهی از مصرف‌کنندگان بیمه تبدیل به گروه هدف برای عرضه (تقریباً منحصر) برخط (آنلاین) محصولات بیمه‌ای خواهند گشت. از نگاه و منظر مقرراتی، این تحول حاکی از این است که در درازمدت دسترسی به بیمه بایست برای آن دسته از مشتریان دیجیتالی تأمین شود که دارای سواد مالی هستند و برای انعقاد یک قرارداد بیمه نیاز نیست که جلسه حضوری با یک مشاور مالی برگزار شود.

دوم اینکه، مصرف‌کنندگان از طراحی محصولات و خدمات فردی‌شده‌تری بهره‌مند می‌شوند که با نیازهای متحول و متطور آنها سازگاری و تطبیق داده شده است. نمونه‌هایی چند از این محصولات را در ادامه مورد بحث قرار خواهیم داد. سوم اینکه، دسترسی بیشتر به داده‌ها و ظرفیت بالاتر پردازش داده‌ها امکانات و قابلیت‌های نوینی را فرا روی بیمه‌گران می‌نهد. پردازش اطلاعات ساختارمند و ناساختارمند از طریق فناوری کلان‌داده‌ها پیش‌بینی دقیق‌تر خطرات و حوادث را امکان‌پذیر می‌سازد، و قیمت‌گذاری بیشتر مبتنی بر خطر را، حتی به شکل فردی‌شده، میسر می‌گرداند.^۵ پرواضح است، فناوری‌های نوین خطراتی را برای مشتریان پدید خواهد آورد، چراکه محصولات و خدمات بیمه‌گران به شکل مجازی تحویل خواهند شد.^۶ راست است که این پیشرفت‌ها و تحولات هنوز به‌طور کامل قابل‌پیش‌بینی و پیش‌گویی نیستند، اما روشن است که در آینده نزدیک قواعد حقوقی راجع به قراردادهای بیمه به‌نحو روزافزونی با چالش‌های ناشی از دیجیتالی شدن روبه‌رو خواهند گشت.

۴. نتایج این نظرسنجی مبتنی بر وب پانل مؤسسه کالوپ و مطالعه پستی است که توسط ۱۸۰۳۹ نفر از شهروندان بالغ که دارای سن ۱۸ سال به بالا بوده‌اند تکمیل شده، و بین ۴ دسامبر سال ۲۰۱۳ تا ۱۴ ژانویه سال ۲۰۱۴ انجام گرفته است.

5. Helveston (2016).

6. European Commission (2016).